

**Programes de
formació-ocupació
per a joves amb
baixos nivells de
qualificació a les
Balears**

Josep M. Quevedo
García
Francesca Salvà Mut

Educació i Cultura
(1998), 11:
117-133

Programes de formació-ocupació per a joves amb baixos nivells de qualificació a les Balears

Josep M. Quevedo García i Francesca Salvà Mut

Resumen

La problemática contemporánea del acceso y mantenimiento del empleo por parte de los jóvenes ha supuesto importantes cambios en los sistemas de educación y formación. Entre éstos destaca el desarrollo de programas específicos de formación y empleo para jóvenes con bajos niveles de cualificación. Éstos pretenden facilitar la formación y la inserción laboral de dichos jóvenes a través de acciones de formación y empleo.

En este artículo se describen los principales programas de formación y empleo que funcionan en Baleares. El artículo incluye, además del análisis y valoración de la situación actual, una perspectiva evolutiva de los programas.

Summary

Contemporary problems of young people relating to the access and maintenance of employment has had important consequences for the training and education systems. The development of specific training and employment programmes directed to young people with low levels of qualification can be emphasised among other things. These programmes seek to provide training and access to the labour market for the young through training and employment actions.

This article describes the principal training and employment programmes of the Balearic Islands. In addition to the analysis and assessment of the current situation, this article includes an evolutionary perspective of these programmes.

La problemàtica contemporània de la transició dels joves a la vida adulta ha suposat importants canvis en els sistemes d'educació i formació. Entre aquests destaca el desenvolupament de programes específics de formació i ocupació per a joves amb baixos nivells de qualificació.¹ En aquest article s'analitzen els programes d'aquest tipus existents a les Balears.

¹ Consideram joves amb baixos nivells de qualificació aquells que no han obtingut el nivell mínim de professionalitat (nivell 1), d'acord amb els criteris de correspondència acordats pels països de la Unió Europea. El nivell 1 de professionalitat és el nivell inferior reconegut. Segons els criteris comunitaris, la formació que dona accés a aquest nivell es pot adquirir a l'escolaritat obligatòria o mitjançant preparació professional. Aquesta es pot obtenir a l'escola, en estructures de formació extraescolars o a l'empresa. Els coneixements teòrics i les capacitats pràctiques són molt limitats i la formació ha de permetre principalment l'execució d'un treball relativament

1. Els programes de garantia social (PGS)

Els PGS sorgeixen en el marc de la Llei d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE) i suposen un pas importantíssim en l'alineament d'Espanya amb les polítiques comunitàries sobre transició a la vida activa.

Objectius, característiques i modalitats

S'adrecen a joves d'entre 16 i 21 anys que no han assolit els objectius de l'educació secundària obligatòria (ESO) ni tenen titulació de formació professional (FP). El seu objectiu és doble: incorporació a la vida activa i reincorporació al sistema educatiu reglat.

Són de durada flexible, que ha d'oscil·lar entre sis mesos (720 hores) i dos cursos acadèmics (1.800 hores), i tenen dos components formatius principals: un de tipus professionalitzador en professions de nivell 1 i un altre de tipus compensador de formació de base propi de l'educació obligatòria. A això cal afegir la important perspectiva de l'orientació personal, acadèmica i professional que té el suport d'una àrea específica de formació i orientació laboral i d'una tutoria permanent durant tot el curs. Igualment inclou activitats complementàries.

Entre els principis pedagògics, metodològics i d'organització orientadors de la tasca educativa figuren: inspirar-se en perfils professionals definits i reals, desenvolupar-se en un context d'aprenentatge professional, treballar en grups reduïts, individualització, interdisciplinarietat i funcionalitat dels aprenentatges (MEC. DG DE FP REGLADA Y PROMOCIÓN EDUCATIVA, 1995, 32-3).

Per assolir millor els seus objectius, els PGS poden adoptar diverses modalitats. Fins a hores d'ara se'n desenvolupen —a les comunitats autònomes que formen part del territori MEC i també a les Balears— les següents: (a) iniciació professional, (b) formació-treball, (c) tallers professionals, (d) alumnat amb necessitats educatives especials.

(a) Iniciació professional en centres educatius: és una modalitat fonamentalment escolar, que s'adreça preferentment a joves que desitgen continuar els estudis i que accepten sense gaire dificultats l'escola. La connexió amb el món del treball es pot fer mitjançant una darrera fase de pràctiques en empresa en el marc de la formació professional específica (FPE). Es considera que l'àmbit d'aplicació més adequat són els centres amb oferta de cicles formatius de FP de grau mitjà, per l'optimització de recursos i la major motivació que pot suposar accedir a aquesta formació professional. Els centres privats que vulguin implantar aquesta modalitat dels PGS poden sol·licitar una subvenció per fer-ho.

(b) Formació-treball: adreçada a joves que estan interessats en una ràpida connexió amb el món del treball. Suposa la combinació de la formació i l'ocupació, ja que el contracte de treball n'és una condició indispensable. Es desenvolupa en col·laboració amb diverses institucions i entitats, principalment corporacions locals i entitats empresarials. Inclou una primera fase de formació (entre 3 i 6 mesos) i una segona de formació en alternança amb el treball en un lloc productiu de la branca professional en la qual es formen els alumnes (fins a completar l'any). Durant aquest temps estan contractats per les empreses col·laboradores en el programa o per les entitats locals mateixes.

simple i pot ser adquirida ràpidament (CONSEJO DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS, 1985). Correspon, en el sistema educatiu espanyol, al nivell de qualificació que s'obté en acabar l'educació secundària obligatòria (ESO) i també s'hi pot accedir mitjançant programes de formació específics (MEC, 1988).

(c) Tallers professionals: les característiques específiques d'aquests programes estan determinades pels destinataris, joves que es troben en situació de marginació i risc social i presenten dificultats en l'adaptació al medi escolar. Es considera que, per assolir els objectius d'aquesta modalitat, és fonamental desenvolupar actituds positives cap a l'aprenentatge i la participació social. S'aconsella que els programes es desenvolupin en àmbits relacionats amb el món del treball, en col·laboració amb els agents socials i en estreta relació amb els plans d'inserció laboral. Són gestionats per entitats sense ànim de lucre que reben subvencions a aquest efecte.

(d) PGS per a alumnes amb necessitats educatives especials i plans d'inserció laboral d'alumnes amb necessitats educatives especials que cursen programes de garantia social o estudis reglats de formació professional (ACNEE): ha estat la modalitat regulada més tard (novembre de 1995). S'adreça a joves amb necessitats educatives especials. La seva finalitat principal és preparar-los per a treballs adequats a les seves necessitats específiques, tant en centres ordinaris com especials. Els PGS per a alumnes amb necessitats educatives especials presenten característiques comunes amb la resta, mentre que els plans d'inserció laboral tenen unes característiques més específiques (sensibilitzar i informar els agents socials respecte de l'accés dels discapacitats al treball, assessorar alumnes i pares respecte de la inserció laboral dels discapacitats; col·laborar amb els centres en l'orientació laboral dels alumnes i cooperar amb entitats i institucions relacionades amb la inserció laboral). Funcionen mitjançant subvencions a confederacions i federacions d'associacions sense ànim de lucre.

Els programes de garantia social a les Balears

Els PGS s'inicien a les Balears el curs 1992-93, amb cinc accions i seixanta-un alumnes, pertanyents a les modalitats d'iniciació professional (quatre accions i cinquantes alumnes) i formació-treball (una acció amb vuit alumnes). Els dos cursos següents (1993-94 i 1994-95) suposen una important ampliació del nombre d'accions i d'alumnes, però en el context de les dues modalitats que ja hi ha.

Així, i tal com es pot observar a la taula 1, ja en el curs 1993-94 es duplica el nombre d'accions i alumnes de cada una de les modalitats, mentre que en el següent es mantenen les accions de formació-treball i augmenten notablement les d'iniciació professional. Els cursos 1995-96, 1996-97 i 1997-98 suposen, a més de la consolidació i d'una certa ampliació del nombre d'accions i d'alumnes de les dues modalitats esmentades, l'inici i desenvolupament de dues modalitats noves: tallers professionals i alumnes amb necessitats educatives especials.

Una aproximació global als PGS de les Balears ens mostra un desenvolupament molt gran de la modalitat d'iniciació professional respecte de les altres. Les accions realitzades en aquesta modalitat representen entre el 50 i el 70% del total d'accions de garantia social a les Balears en els tres darrers cursos. L'evolució de la modalitat de formació-treball és molt més lenta, però presenta un creixement important el curs 1996-97, durant el qual triplica el nombre d'accions i d'alumnes.² Les modalitats de tallers professionals i alumnes amb necessitats educatives especials mantenen un nombre relativament estable d'accions i alumnes des dels inicis fins a l'actualitat.

² La sorprenent disminució del curs següent és deguda, si més no en gran part, a l'ajornament de l'inici real de les accions del curs anterior al darrer trimestre de 1997. En conseqüència, s'han executat realment durant el curs 1997-98, i això ha implicat la no presentació de propostes per al dit curs.

Si analitzam les dades de participació en relació amb el sexe dels alumnes en els dos darrers anys,³ observam una baixa participació de les joves en aquests programes. Les modalitats amb participació femenina inferior són les d'iniciació professional i necessitats educatives especials, on representen entre el 20 i el 30% dels participants. En les modalitats de tallers professionals i formació-treball la participació habitual és entre el 35 i el 38%, excepte el curs 1997-98 en la modalitat formació-treball, on les joves són el 80% del total de participants. Les taxes de participació femenina i masculina estan estretament lligades a l'especialitat professional que s'ofereix, així, són dones el 100% de les participants en l'especialitat d'ajuda a domicili i residència, i homes el 100% dels participants en especialitats d'automoció, fusteria, manteniment i electricitat, entre altres. Les especialitats en les quals hi ha un major equilibri entre participació femenina i masculina són les d'hoteleria i comerç.

2. Les escoles taller (ET) i cases d'oficis (CO)

El programa d'ET i CO és el programa públic de foment de l'ocupació juvenil amb més tradició i majors consecucions en el camp de la formació i la inserció laboral de joves a Espanya. Fou creat per l'INEM amb caràcter experimental en el marc del Pla nacional de formació i inserció professional (Pla FIP) l'any 1985, amb trenta-cinc centres i 2.244 alumnes. Segons les dades de la darrera memòria, l'any 1996 hi participaren més de 50.000 alumnes (UNIDAD DE ESCUELAS TALLER Y CASAS DE OFICIOS, 1997).

Objectius i característiques

El programa d'ET i CO es defineix com a mesura de foment de l'ocupació juvenil mitjançant la formació en alternança amb el treball i la pràctica professional, en activitats relacionades amb la rehabilitació del patrimoni, el medi ambient, l'entorn urbà i la recuperació d'oficis artesans. I té com a objectius més importants els següents: la integració social i professional dels joves; la formació d'especialistes en oficis amb demanda al mercat de treball; la recuperació de la formació bàsica; la participació en noves professions lligades al medi ambient, qualitat de vida i nous jaciments d'ocupació com a instrument per a la protecció del medi ambient; la promoció i difusió de les tasques de rehabilitació i conservació del patrimoni; la potenciació dels coneixements i tècniques per a la cerca de treball per compte d'altri i per a l'autoocupació; la dinamització social de l'entorn (UNIDAD DE ESCUELAS TALLER Y CASAS DE OFICIOS, 1997).

Les principals característiques del programa es poden sintetitzar en: (a) la concepció de les ET i CO i els objectius, descrits al paràgraf anterior; (b) els promotors, que han de ser organismes públics o entitats privades sense ànim de lucre; (c) la successió de dues etapes formatives diferenciades, durant la primera fase de les quals (que dura sis mesos) es cursa la formació professional inicial prevista al pla formatiu de l'ET o CO corresponent, i durant la segona etapa (sis mesos en les CO i divuit en les ET), els alumnes són contractats per les entitats promotores amb el salari que s'estipula a la normativa vigent; (d) l'articulació amb l'ocupació a través de les unitats de promoció i desenrotllament i dels centres d'iniciativa empresarial.

³ Dades facilitades per la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports del Govern Balear (GB).

Les escoles taller i cases d'oficis a les Balears

La primera ET de les Balears neix el mateix any en què es crea el programa al nivell estatal. Així, el desembre de 1985 s'inicia l'ET Pont des Coll, promoguda per l'Ajuntament de Manacor. Les CO comencen amb posterioritat. La primera de les Balears data de l'abril de 1990 i fou la Narcís Cardona, per a l'aprenentatge de l'ofici de mestre d'aixa, promoguda pel Consell Insular de Mallorca. Si analitzam les dades relatives a les ET i CO que han tingut lloc a les Balears els darrers quatre anys (entre 1995 i 1998), observam un increment progressiu del nombre d'accions i d'alumnes en els tres primers anys: es passa de cinc ET i una CO amb cent vuitanta-quatre alumnes (1995) a nou ET i una CO amb tres-cents catorze alumnes (1997). L'any 1998 hi ha per primer cop una disminució del nombre total d'accions (vuit ET i cap CO) i d'alumnes (dos-cents seixanta-cinc). Les dades bàsiques de les ET en funcionament a les Balears l'any 1998 figuren a la taula 2.

Tal com podem observar, les vuit ET es distribueixen de la forma següent: una a Menorca, una a Eivissa i sis a Mallorca. Les actuacions se centren principalment en la rehabilitació i el condicionament d'edificis i camins i, en segon terme, en l'actuació en boscs i jardins. Les especialitats formatives estan relacionades estretament amb aquestes actuacions: picapedrer, pedrer, marger, viverista i treballador forestal, entre altres. I els seus beneficiaris són principalment homes (87,5%). Les especialitats més masculinitzades són les relacionades amb la construcció i el manteniment d'edificacions, on en gairebé la totalitat dels casos el 100% dels participants són homes. Les relatives a tasques forestals i de jardineria generalment estan més feminitzades que la resta.

Destaca l'elevat índex d'inserció de les ET i CO, que en alguns casos és del 100%, segons fonts de la mateixa Direcció Provincial de l'INEM. Quant a la dotació pressupostària, per a 1996 es dedicaren al programa a les Balears 330 milions de pessetes finançades entre l'INEM i el Fons Social Europeu (FSE). Aquesta quantitat suposà a l'entorn del 90-95% del finançament total, ja que l'entitat promotora sol aportar entre el 5 i el 10%.

3. El contracte per a la formació

El contracte per a la formació és una mesura de formació-ocupació adreçada a joves amb baixos nivells de qualificació. Aquest tipus de contracte ha estat regulat recentment i és una remodelació parcial del contracte d'aprenentatge, que va estar vigent des de 1994 fins a maig de 1997. Les seves característiques són les següents (ALBIOL, CAMPS, GOERLICH, 1997):

(a) Els beneficiaris són treballadors majors de 16 anys i menors de 21 que no tenen la titulació requerida per formalitzar un contracte en pràctiques en l'ofici objecte d'aprenentatge.⁴

(b) S'estableix el nombre d'aprenents per centre de treball d'acord amb el nombre total de treballadors d'aquest,⁵ que s'ha de respectar, sempre que el conveni col·lectiu corresponent no estableixi altres xifres.

⁴ Això significa que no tenen títol universitari ni de formació professional de grau mitjà o superior o equivalent en relació amb l'ofici objecte d'aprenentatge.

⁵ Aquest nombre oscil·la entre un (en empreses de fins a cinc treballadors) i trenta o el 4% de la plantilla (en empreses de més de cinc-cents treballadors). S'exclouen d'aquests barems els contractes que es fan en el marc dels programes d'ET i CO, els PGS o les escoles d'aprenentatge de les empreses.

(c) La durada és de sis mesos a dos anys.⁶

(d) L'objecte d'aquest contracte és l'adquisició dels coneixements pràctics necessaris per al correcte exercici d'un ofici o lloc de treball que requereixi certa qualificació.⁷

(e) Es diferencia entre una formació en el lloc de treball, que serà tutelada per l'empresari o persona amb l'adequada qualificació professional que aquell assigni, i una formació teòrica fora del lloc de treball, que no podrà ser inferior al 15% de la jornada màxima prevista al conveni. La formació teòrica:⁸

— Es pot impartir al centre de formació professional de l'empresa; en centres de formació creats per organitzacions empresarials i/o sindicals i en centres públics de formació o en centres privats acreditats per les administracions laborals o educatives.

— Es finançarà amb càrrec a l'acord tripartit de formació contínua per a treballadors ocupats.

— Tindrà com a objectiu immediat completar la formació bàsica quan els aprenents no estiguin en possessió del títol de Graduat Escolar.

— L'incompliment de la totalitat de la formació teòrica per part de l'empresari durà a convertir el contracte per a la formació en ordinari.⁹

(g) Certificat: en acabar el contracte, l'empresari ha de lliurar a l'aprenent un certificat en el qual figuri la durada de l'aprenentatge i el nivell de formació pràctica adquirida.

(h) Incentius econòmics per a l'empresa: disminució de la cotització a la Seguretat Social i retribució fixada en el conveni col·lectiu corresponent, però que no podrà ser inferior al salari mínim interprofessional (SMI) proporcional al temps de treball efectiu.¹⁰

El contracte per a la formació s'ha d'entendre més com una remodelació del contracte d'aprenentatge que com un nou tipus de contracte, ja que es mantenen els elements clau d'aquest. No obstant això, presenta alguns canvis d'interès, entre els quals destacaríem: disminució del límit màxim d'edat (en els contractes d'aprenentatge era de 25 anys) i de la durada dels contractes (era de tres anys); conversió en contractes ordinaris en cas d'incompliment total de la formació teòrica; augment del salari (el límit inferior en els dos primers anys estava en el 70 i el 80% del SMI); equiparació amb la resta de treballadors en matèria de prestació econòmica per incapacitat temporal. Per contra, no hi ha pràcticament canvis pel que fa als aspectes formatius, l'únic remarcable és el que es refereix a la sanció per incompliment total de la formació teòrica.

⁶ Mitjançant el corresponent conveni col·lectiu es pot allargar la durada fins a tres anys.

⁷ Els llocs de treball susceptibles de ser ocupats amb aquesta modalitat contractual seran definits en el conveni col·lectiu corresponent.

⁸ Els aspectes formatius dels contractes d'aprenentatge han estat objecte d'una regulació específica mitjançant l'OM de 19 de setembre de 1994 i la Resolució de 18 d'octubre de 1994, que tenen com a finalitat reglamentar l'acreditació que necessiten els centres per impartir la formació teòrica, a més d'especificar l'oferta pública de formació i regular el procediment de certificació de la formació rebuda. Aquesta regulació és vàlida per als contractes per a la formació.

⁹ Si bé aquest plantejament millora la situació en relació amb el contracte d'aprenentatge, el problema rau en el que succeirà quan hi hagi incompliment parcial.

¹⁰ No es considera temps de treball efectiu el dedicat a la formació teòrica.

Contractes d'aprenentatge i contractes per a la formació a les Balears

Els contractes d'aprenentatge han estat poc utilitzats per a la contractació dels joves, però les primeres dades d'àmbit estatal referides als contractes per a la formació indiquen que aquests s'utilitzen encara menys (GABINETE DEL PRESIDENTE DEL CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL, 1998). Si observam l'evolució anual de les contractacions en la modalitat de contracte d'aprenentatge des de 1994 fins a 1996,¹¹ observam la poca utilització d'aquest tipus de contractació i la lenta però progressiva disminució.¹² Quant a les característiques dels contractes i dels joves contractats, cal assenyalar:

— Són contractes de curta durada,¹³ s'utilitzen principalment en el sector serveis¹⁴ i per a les ocupacions de: mecànic de vehicles, personal de servei de perruqueria i fuster (INEM. BALEARS, 1996, 1997).

— El retrat robot dels joves contractats és el següent: home menor de 19 anys i amb el títol de Graduat Escolar.

Les estadístiques detallades que es poden obtenir en relació amb diferents aspectes dels contractes d'aprenentatge i per a la formació contrasten amb la manca d'informacions existents en relació amb els aspectes formatius. Si bé, tal com estipula la legislació vigent, es compta amb un registre de centres acreditats per especialitats, els usos d'aquestes possibilitats formatives són poc coneguts. La informació amb la qual compta l'INEM és, segons fonts de la Direcció Provincial, la de les hores liquidades als centres amb una periodicitat que no correspon a la durada dels diferents contractes, sinó a períodes la lògica dels quals és purament econòmica. Per tant, aquí només podem oferir algunes dades genèriques relatives a nombre de beneficiaris, hores facturades i volum de facturació, així com als centres acreditats i les especialitats que imparteixen (en modalitats presencial i/o a distància):

(a) Beneficiaris, hores facturades i volum de la facturació corresponents a 1996 (FORCEM, 1997):

— A les Balears es beneficiaren un total de 3.227 aprenents (3% del total de beneficiaris per a l'àmbit de l'Estat espanyol).

— Es facturaren 469.947 hores, que representen un volum en pessetes de 145.976.995,— (4% del volum global, per a l'àmbit de l'Estat espanyol, de finançament dels contractes).

¹¹ L'any 1994 fou el primer any de funcionament dels contractes d'aprenentatge i les dades de 1996 són les darreres publicades per l'INEM en el moment de redactar aquest article.

¹² Els contractes d'aprenentatge suposaren respectivament el 3,47%, el 2,27% i el 2,14% del total de la contractació espanyola en els anys esmentats (INEM: 1995, 1996, 1997). Per a les Balears les dades són molt semblants: els contractes d'aprenentatge suposaren respectivament el 3,29%, el 2,35% i el 2,13% del total de contractes signats des de 1994 a 1996. Mentre que en aquests mateixos anys, la contractació de joves menors de 25 anys a les Balears va suposar entre el 38 i el 39% de totes les contractacions (INEM BALEARS: 1995, 1996, 1997).

¹³ L'anàlisi dels més de tres anys de funcionament dels contractes d'aprenentatge mostra que a l'entorn del 88% tenen durada inferior a sis mesos i a l'entorn de l'11% duren entre sis i dotze mesos. Les durades superiors no arriben en cap cas a l'1%. Les primeres dades relatives als contractes per a la formació suposen un augment dels contractes de menor durada (94,28% del total).

¹⁴ El sector serveis absorbeix entre el 74 i el 84% de la contractació. El sector industrial i el de la construcció han incrementat progressivament el percentatge d'aquests contractes, i absorbeixen, l'any 1997, entre el 12 i el 15% de la contractació respectivament. D'altra banda, s'observen diferències en la distribució sectorial per illes.

(b) Centres i especialitats:¹⁵

— Hi ha un total de dos-cents quinze centres acreditats, la majoria dels quals s'ubiquen a l'illa de Mallorca, en segon terme, a Menorca, i en molt pocs casos a Eivissa (sols tres centres). Els municipis que tenen més centres acreditats són, per aquest ordre, Palma, Ciutadella i Maó, Calvià, Manacor.

— La titularitat dels centres és privada en el 85% dels casos. Aquests centres ofereixen el 91% dels mòduls formatius.

— El nombre total d'especialitats impartides és de trenta-dues. Les que concentren la major oferta de mòduls formatius són les d'idiomes o administració i oficines (entre el 15 i el 16%), tècniques empresarials, hoteleria i informàtica (entre el 10 i el 13%). La resta estan per sota del 5%.

— Hi ha disset empreses de les Balears que estan acreditades per formar els seus treballadors. Ofereixen un total de 47 mòduls, la majoria a distància. Les especialitats més nombroses són: administració i oficines, tècniques empresarials, hoteleria, informàtica i indústries agroalimentàries.

4. Programes, fons i iniciatives europeus¹⁶

En els principals documents de la política educativa i d'ocupació de la Unió Europea (UE) es planteja com a element clau la formació per a la inserció sociolaboral dels joves i especialment dels que tenen baixos nivells de qualificació. El més destacable a les Balears dels programes, fons i iniciatives per a joves són les accions que es realitzen en el marc de la Iniciativa Comunitària (IC) Ocupació-Youthstart. A aquestes cal afegir diverses accions cofinançades entre el Govern balear (GB) i el FSE en el marc del Pla Mestral.

La IC Ocupació-Youthstart s'adreça específicament a la inserció laboral dels joves menors de 20 anys.¹⁷ En la primera convocatòria (1995-97) es varen realitzar a les Balears tres projectes en el marc de la dita IC, tots a Mallorca: Jovent 2000, Projecte per a l'orientació, formació i inserció laboral dels joves (16-20 anys) de la Mancomunitat del Raiguer de Mallorca i OFI-2000 Orientació, formació i inserció. En l'actual bienni (1998-99) formen part de la IC el Projecte Mil·lenni i el Projecte Raiguer Jove.

El Projecte Mil·lenni és promogut per la societat cooperativa de formació ocupacional Jovent¹⁸ i inclou les accions següents: programes de formació prèvia,

¹⁵ Dades elaborades a partir del repertori de centres acreditats actualitzat en data de maig de 1998 i del de centres d'empreses, actualitzat en data de juliol de 1996. Ambdós han estat facilitats per la Direcció Provincial de l'INEM de les Balears.

¹⁶ Les informacions relatives als diferents projectes s'han elaborat a partir de les dades facilitades pel Consorci pel Desenvolupament de la Formació Ocupacional (CODEFOC) de la Conselleria de Treball i Formació del GB.

¹⁷ Els col·lectius que es consideren prioritaris són: població potencialment activa de joves entre 16 i 19 anys amb baix nivell d'estudis o sense diploma que els faciliti l'accés a una professió; joves aturats menors de 20 anys; joves aturats menors de 20 anys i amb més de dos anys a l'atur; ocupats subempleats menors de 20 anys; joves desanimats menors de 20 anys, i població que abandona els estudis entre els 16 i els 19 anys (fracàs escolar) (FSE. UNIDAD ADMINISTRADORA. ESPAÑA, 1994, 136).

¹⁸ Aquesta cooperativa té els orígens en un grup de joves que, a principi dels anys vuitanta, realitzaven una tasca conjunta en el club d'esplai Jovent de la barriada de la Indioteria de Palma. La problemàtica sociolaboral dels

formació ocupacional, inserció laboral, dispositiu d'orientació i recursos personals, formació bàsica i telemàtica. Es preveu que vuit-cents seixanta-cinc joves i al·lotes participaran en aquestes accions. A aquest projecte cal afegir la consolidació, si més no en el que és fonamental, de les accions finançades en el marc de Jovent 2000¹⁹ en el bienni anterior, a través del Projecte Sociolaboral d'Inserció Jovent. Els seus objectius són: accedir a les bosses de marginació existents i establir estratègies per eradicar-les a través de la inserció sociolaboral; potenciar els recursos existents en la barriada i encaminar-los cap a la inserció laboral; adequar les solucions a la problemàtica real de l'individu convertint-lo en protagonista del seu procés. I s'estructura en dues accions complementàries: l'Oficina d'Informació, Acollida i Orientació i el Dispositiu d'Orientació i Inserció Laboral.

El Projecte Raiguer Jove és una iniciativa local dels onze municipis que formen la Mancomunitat del Raiguer i la gestió és a càrrec del Grup d'Educadors de Carrer (GREC). Inclou tres tipus d'accions formatives: formació prèvia, formació bàsica i complementària i formació ocupacional. Aquesta se centra en l'àmbit del disseny assistit per ordinador i inclou un mòdul de pràctiques professionals, un de tècniques de recerca de feina i projecte personal i un de formació complementària. Es preveu que hi participaran quaranta-cinc joves de municipis de la Mancomunitat. El projecte inclou com a accions complementàries: l'intercanvi amb alumnes de Catalunya, la realització d'un estudi de la realitat social i dels processos d'accés al mercat laboral de les dones joves de la comarca, i l'elaboració i implementació d'un pla d'inserció per als joves mitjançant ajudes per a la contractació. Aquest projecte es complementa amb el Servei d'Ocupació Juvenil de la Mancomunitat del Raiguer. Igual que en el cas anterior, les accions que formaren part de la IC Youthstart en el bienni 1995-97²⁰ passen a ser finançades per altres vies, en aquest cas, un conveni de col·laboració entre Conselleria de Treball i Formació del GB i Mancomunitat del Raiguer.

joves d'aquesta barriada va dur a la creació, l'any 1984, de la cooperativa Jovent. Durant els primers quatre anys va funcionar com a empresa agrícola amb la creació directa de llocs de treball. La manca de viabilitat econòmica d'aquest primer projecte va dur a cercar noves alternatives. L'octubre de 1989 es posaren en marxa dues aules d'educació compensatòria i l'any 1991 s'inicien diverses accions de formació-ocupació. L'any 1993 s'incorporen a la xarxa de programes europeus i es crea un Gabinet d'Orientació Laboral (CODEFOC, 1995). L'elevat grau d'inserció dels joves que han participat en alguna de les accions de Jovent i les característiques del seu projecte formatiu i ocupacional han convertit aquest grup en un referent obligat en parlar de la inserció sociolaboral dels joves a les Illes.

¹⁹ Aquest projecte se centrava en els itineraris d'orientació i inserció professional dels joves i incloïa quatre programes: servei d'informació, orientació i acollida; diagnòstic integral de competència que derivi en itineraris d'evolució personal i professional; projectes integrats d'aprenentatge en àrees tècniques i de desenvolupament personal; pla d'inserció laboral amb la creació d'una empresa taller de forja artística i ferreria. El pressupost fou de 142.349.310 ptes., cofinançades al 50% entre el FSE i el GB. Hi participaren 2.032 joves, la majoria en accions d'informació-orientació (59,1%), seguits pels beneficiaris d'accions de preformació (19,34%), acompanyament en la cerca d'ocupació (12,5%) i formació ocupacional (9%). Pel que fa a col·lectius beneficiaris, destaca que el 95,4% foren homes, més de les tres quartes parts (82,2%) joves desanimats o que havien abandonat els estudis, i que més de la meitat (68,1%) tenien estudis primaris. També s'ha atès un petit col·lectiu de quinze alumnes sense estudis. Del total de beneficiaris, dos-cents cinquanta-cinc han estat contractats en empreses.

²⁰ El projecte corresponent a la IC Youthstart per al període 1995-97 es denominava Orientació, formació i inserció laboral de joves del Raiguer de Mallorca. El pressupost fou de 37.171.350 ptes., cofinançades al 50% entre el FSE i el GB. Hi participaren un total 2.744 joves, la majoria dones (62,5%). Pel que fa al tipus de col·lectius beneficiaris, predominen els aturats menors de 20 anys de llarga durada (82,8%), seguits pels aturats subocupats menors de 20 anys (10,9%), els joves desanimats o que han abandonat els estudis (3,5%) i els aturats no de llarga durada (2,8%). Del total de beneficiaris, seixanta-tres foren contractats en empreses.

Aquest servei s'estructura a través de les accions següents: servei d'informació, orientació i assessorament per a la inserció; servei d'inserció laboral (borsa de treball); projecte per a la dinamització sociolaboral.

Per completar una visió global del tema, hem d'afegir dos projectes: el Dalias III. Projecte d'Inserció Laboral, i l'Agència Transició per a Joves de Calvià, ambdós iniciats l'any 1997. El primer s'adreça a joves de 15 a 20 anys amb un elevat nivell de fracàs escolar i procedents dels circuits de serveis socials, principalment dels circuits jurídics de reforma. Inclou accions de: orientació i formació per a la transició, cerca activa d'ocupació i seguiment i orientació en el treball. L'Agència de Transició per a Joves de Calvià s'adreça a joves de 16 a 25 anys que han abandonat el sistema escolar o estan en situació de risc d'abandonar-lo sense haver obtingut el nivell bàsic de qualificació. Entre els seus objectius figuren: articular els sistemes d'orientació postescolar per ajudar els joves a conèixer els recursos formatius i ocupacionals i crear experiències educatives innovadores de caràcter orientador per ajudar a la transició.

5. Reflexions finals a manera de conclusió

A manera de conclusió, voldríem fer algunes reflexions en relació amb les polítiques i els programes de formació-ocupació per a joves amb baixos nivells de qualificació a les Illes. Aquestes parteixen de dos problemes previs que, a la vegada, han condicionat gran part del desenvolupament de l'anàlisi feta: la novetat d'una part important dels programes i accions als quals ens hem referit i la manca d'una avaluació sistemàtica d'aquests. No obstant les dificultats que això suposa, de l'anàlisi realitzada se'n poden derivar alguns elements de reflexió d'interès. Un bon instrument d'ajuda a aquesta reflexió és comparar els programes que es donen a les Illes amb les que es considera que han de ser les característiques dels programes de formació-ocupació per als joves amb baixos nivells de qualificació. Entre aquestes destaquen: una perspectiva global i integradora de la inserció social i professional dels joves que se centra en les seves necessitats alhora que garanteix la seva formació; la vinculació entre treball i estudi; el paper central de l'entorn social del jove i, per tant, de l'entorn local; la necessitat de crear ocupacions addicionals i d'implicar les empreses (IFAPLAN, 1987, KETTER, PETZOLD, SCHLEGEL, 1987, SCHWARTZ, 1985, 1994).

Si relacionam aquests plantejaments amb els programes actualment existents, observam que els que presenten potencialitats majors són, a més de les iniciatives comunitàries, les ET i CO i la modalitat formació-treball dels PGS. No obstant això, el que queda per determinar, si més no globalment, són els seus efectes en relació amb la inserció sociolaboral dels joves que hi han passat. Manca un estudi sistemàtic de la situació dels joves participants un cop finalitzat el programa i el seu seguiment durant un període llarg de temps. Perquè també ens podríem trobar que els itineraris dels joves que participen en aquests programes fossin itineraris sense perspectives, en el sentit que suposassin passar d'un a un altre programa o acció sense una continuïtat ni un projecte de futur. Un element molt important és saber si arriben a inserir-se i en quines condicions i modalitats i si aquestes difereixen sensiblement de les que es donen en altres situacions.

Quant als projectes Youthstart, s'ha de remarcar el paper innovador i dinamitzador que com a experiències pilot o quasipilot tenen. Una de les seves majors potencialitats rau a aconseguir consolidar les accions iniciades en el marc de la IC Youthstart un cop acabat el finançament en el marc d'aquesta IC, consolidació que de moment es va aconseguint en

els projectes de les Balears que han estat exitosos. És una passa clau per potenciar projectes específics que, en lloc de consumir mecànicament programes, creïn i consolidin accions innovadores i de qualitat i que, per fer-ho, utilitzin els recursos més adients en cada situació.

Les majors debilitats, per altra banda compartides amb la resta del territori de l'Estat espanyol, les trobam en els aspectes qualificants dels contractes per a la formació. Cal abordar el disseny, desenvolupament i certificació de la formació que acompanya els contractes per a la formació per tal de facilitar la qualificació real dels joves contractats en aquesta modalitat. En la situació actual, és difícilment creïble que joves que no han obtingut la titulació mínima en el sistema educatiu formal, que treballen en règim de contracte per a la formació en empreses en les quals —segurament en la majoria de casos— es fa la formació per pura obligació o no es fa, cursin amb aprofitament ensenyaments impartits en règims d'educació a distància i amb ensenyaments tradicionals, en relació amb els quals tenen importants experiències de fracàs. Segurament les úniques situacions en les quals es pot plantejar que ben segur que els contractes per a la formació i els d'aprenentatge han optimitzat al màxim la seva perspectiva formativa ha estat en l'ús en el context de PGS i ET i CO.

En totes aquestes qüestions hi ha un tema clau, massa cops passat per alt: el dels formadors, entesos aquests en un sentit ampli que va des dels formadors directes fins als responsables de formació i els tutors d'empresa. El col·lectiu dels formadors directes està format per un grup molt divers que inclou des de persones amb titulacions educatives fins a professionals sense cap titulació. És una de les llacunes més importants de la formació professional a casa nostra, ja que les formacions inicials són insuficients i els programes no solen anar precedits ni acompanyats de les corresponents iniciatives de formació de formadors. Tampoc no hi sol haver una exigència de capacitació en el camp pedagògic ni d'experiència tècnica i professional en la contractació de formadors. Una altra figura clau és la dels tutors d'empresa, la rellevància dels quals corre paral·lela a la de l'alternança i la formació dels quals està per iniciar-se.

Un element per incorporar als programes és la perspectiva de gènere. De les dades que hem pogut recollir es deriva que la perspectiva de gènere és la gran absent. Aquesta absència és especialment greu perquè el treball de les dones depèn en major grau que tinguin formació que en els homes (SALVÀ, 1998). La millora de la situació passa, almenys, per dos tipus d'actuacions: tasques d'orientació-formació prèvies a la participació en accions professionalitzadores i oferta d'accions de formació-qualificació relacionades amb professions considerades tradicionalment femenines o mixtes i en noves professions.

Les recents transferències en matèria d'educació, formació i ocupació obren noves perspectives als programes de formació-ocupació per a joves a les Illes. La presa de decisions en el terreny autonòmic i local és un element clau per a la bona marxa d'aquests programes. Element clau però no suficient. Caldria, doncs, aprofitar aquesta oportunitat històrica per fer polítiques d'inserció social i laboral de joves de qualitat. Els punts de partida estan establerts en alguns dels programes i projectes ja en marxa. Manca un pla d'acció pactat entre els principals agents socials, institucions i entitats per abordar globalment la problemàtica dels joves i les al·lotes amb baixos nivells de qualificació de la nostra comunitat que els ajudi en el seu desenvolupament personal i professional. Tanmateix, en darrer terme, només amb aquest desenvolupament a la nostra comunitat serem més rics i hi viurem millor.

Bibliografia

- ALBIOL, I.; CAMPS, L. M.; GOERLICH, J. M. (1997): *La reforma laboral de 1997*. Tirant lo Blanch. València.
- CODEFOC (1995): *Proyecto Jovent*. CODEFOC. Fondo Social Europeo. Jovent. Centre de Formació Ocupacional. Palma de Mallorca.
- CONSEJO DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1985): «Decisión del Consejo de 16 de julio de 1985 relativa a la correspondencia de las calificaciones de formación profesional entre los Estados miembros de las Comunidades Europeas». *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*. Núm. L 199/56, de 31.7.85, pàg. 5-8.
- FORCEM (1997): *Memoria de actividades 1996*. Madrid. FORCEM.
- FSE. UNIDAD ADMINISTRADORA. ESPAÑA (1994): *Programa operativo. EMPLEO y Desarrollo de los RECURSOS HUMANOS 1994-99*. Doc. fotocopiado.
- GABINETE DEL PRESIDENTE DEL CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL (1998): «Primera evaluación de los efectos del Acuerdo Interconfederal para la Estabilidad en el Empleo». *Observatorio de Relaciones Industriales*. Febrero, núm. 4, pàg. 1-2.
- IFAPLAN (1987): *Políticas educativas europeas. Treinta experiencias piloto*. Jóvenes en transición, 1. IFAPLAN. Ed. Popular. Ministerio de Educación y Ciencia. Madrid.
- INEM (1995): *Información sobre mercado de trabajo. Resumen anual de datos del Observatorio ocupacional 1994*. INEM. Madrid.
- INEM (1996): *Información sobre mercado de trabajo. Resumen anual de datos del Observatorio ocupacional 1995*. INEM. Madrid.
- INEM (1997): *Información sobre mercado de trabajo. Resumen anual de datos del Observatorio ocupacional 1996*. INEM. Madrid.
- INEM. BALEARS (1995): *Estudio del mercado laboral 1994*. Baleares. Observatorio Ocupacional. Dirección Provincial Baleares. INEM. Doc. fotocopiado.
- INEM. BALEARS (1996): *Estudio del mercado laboral 1995*. Baleares. Observatorio Ocupacional. Dirección Provincial Baleares. INEM. Doc. fotocopiado.
- INEM. BALEARS (1997): *Estudio del mercado laboral 1996*. Baleares. Observatorio Ocupacional. Dirección Provincial Baleares. INEM. Doc. fotocopiado.
- KETTER, M.; PETZOLD, H. J.; SCHLEGEL, W. (1987): *Cualificación para todos. Guía para la planificación de nuevos proyectos de formación y empleo para jóvenes en paro en la CE*. CEDEF. Berlín.
- MEC (1988): *Proyecto para la reforma de la educación técnico profesional. Propuesta para debate*. Ministerio de Educación y Ciencia. Madrid.
- MEC. DG DE FP REGLADA Y PROMOCIÓN EDUCATIVA. SDG DE PROMOCIÓN Y ORIENTACIÓN PROFESIONAL (1995): *Programas de garantía social. Materiales de apoyo. Esquema para actividades de información-formación*. Marzo 1995. 2a. ed. provisional. Doc. fotocopiado.
- SALVÀ, F. (1998): «Dones, treball i formació: problemàtica i perspectives». A: BOSCH, E.; FERRER, V.; RIERA, T. (dir.): *I Universitat d'Estiu d'Estudis de Gènere. Identitat de Dona. Actes*. Consell Insular de Mallorca, Universitat de les Illes Balears, Sa Nostra, Palma, pàg. 31-50.
- SCHWARTZ, B. (1985): *La inserció social i professional dels joves. Informe Schwartz*. Diputació de Barcelona. Barcelona.
- SCHWARTZ, B. (1994): *Moderniser sans exclure*. La Découverte. Paris.
- UNIDAD DE ESCUELAS TALLER Y CASAS DE OFICIOS (1997): *1997 Escuelas Taller y Casas de Oficios*. INEM. Madrid.

Modalitat	Municipi	Centre	Especialitat	Núm. alumnes (*)							
				92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98		
Iniciació Professional	Calvià	IES Calvià	Serveis restaurant i bar	—	—	11	13	12	5		
			Ajudant de cuina	—	—	—	12	12	7		
	Felanitx	IES M.D. St. Salvador	Instal.lacions baixa tensió	—	—	—	11	15	15		
			Comerç	—	—	—	—	15	9		
	Inca	CEA Fr. Borja Moll	Impremta ràpida	—	—	—	—	9	11		
	Llucmajor	IES Llucmajor	Instal.lacions baixa tensió	—	—	—	8	14	12		
			Comerç	—	—	—	—	—	12		
	Manacor	IES Na Camel.la	Reparació vehicles	—	—	—	13	17	15		
			Comerç	—	—	—	—	16	11		
	Palma	IES Juníper Serra	Serveis de restaurant i bar	7	15	13	12	13	13		
			Reparació de vehicles	—	11	13	11	13	13		
		IES Son Pacs	Automoció	14	14	13	14	13	8		
			Instal.lacions baixa tensió	—	13	11	15	12	13		
		CEA La Balanguera	Instal.lac Fred i climatització	13	22	15	12	15	14		
			Auxiliar perruqueria	—	18	15	15	15	14		
		IES Sureda Blanes	Jardineria	—	—	10	7	7	5		
			IES Politécnic	Jardineria	—	—	10	14	13	8	
		CFP St. Josep Obrer	CFP St. Josep Obrer	Manteniment	—	—	—	—	—	12	
				Operari instal.lac elèctriques	—	—	—	—	—	14	
	CFP St. Josep Obrer	CFP St. Josep Obrer	Serveis aux. oficina	—	—	—	—	—	14		
			Serveis aux. oficina	—	—	—	—	—	14		
	Sóller	IFS Guillem Colom	Serveis de restaurant i bar	—	—	8	9	—	—		
			Ajudant de cuina	—	—	—	—	15	14		
Eivissa	IES Isidor Macabich	Reparació de vehicles	19	18	15	14	13	6			
		Serveis restaurant i bar	—	—	12	12	12	13			
Menorca	Ciutadella	IES M. Angels Cardona	Serveis de restaurant i bar	—	—	—	—	16	16		
			Maó	IES Pasqual Calbó	Instal.lac baixa tensió	—	—	12	13	13	
					Arts i Oficis Maó	—	—	8	5	—	—
				SUMEN	53	119	163	205	280	303	
Formació-Treball	Artà	Ajuntament Artà	Construcció	8	8	9	8	10	—		
			Ajuda a domicili i residència	—	—	—	—	—	10		
	Calvià	Ajuntament Calvià	Busseig	—	—	—	10	—	—		
	Calvià	Ajuntament Calvià	Ajud. mecanica embarcació	—	—	—	—	14	—		
	Calvià	Ajuntament Calvià	Aux. establim comercial	—	—	—	—	11	—		
	Calvià	Ajuntament Calvià	Aux estètica i perruqueria	—	—	—	—	14	—		
	Calvià	Ajuntament Calvià	Ajud reparació vehicles	—	—	—	—	11	—		
	Marratxí	Ajuntament Marratxí	Operari de picapedreratge	—	—	—	—	13	—		
	Palma	Consell de Mallorca	Ajudant pastisseria	—	—	—	—	11	—		
	Palma	PIMECO	Ajud. dependent comerç	—	—	—	—	15	—		
	S. Servera	Ajuntament S. Servera	Serveis restaurant i bar	—	14	14	17	5	15		
					SUMEN	8	22	23	35	104	25
	Alumnes necessitats	Inca	Joan XXIII	Operari cultius hortícoles	—	—	—	—	—	10	
	Educatives Especials (N.E.E.) (***)	Palma	AMADIP	Impremta ràpida	—	—	—	10	10	—	
Operari vivers i jardins				—	—	—	—	—	7		
Palma		La Puríssima	Impremta ràpida	—	—	—	10	10	—		
			Eivissa	Isidor Macabich	Hoteleria	—	—	—	11	11	9
Plans Inserció Laboral Alumnes N.E.E. (***)	Palma	Coordira. Minusvàlids	—	—	—	37	37	**			
	Eivissa 97/98	—	—	—	—	—	—	—			
	Maó	F.Pares Alumnes	—	—	—	28	28	**			
				SUMEN	0	0	0	96	96	26	
Tallers Professionals	Binissalem	GREC	Construcció	—	—	—	10	—	—		
			Confecció industrial	—	—	—	12	—	10		
	Palma	Patronat Sant Josep	Assistència a domicili	—	—	—	12	—	—		
			Ajudant cuina	—	—	—	—	15	—		
	Palma	COOP JOVENT	Ajudant cuina	—	—	—	—	14	—		
			Tapisseria	—	—	—	—	11	—		
	Palma	COOP JOVENT	Ajud reparació vehicles	—	—	—	—	—	14		
			Operari manteniment edificis	—	—	—	—	—	10		
	Menorca	Cáritas Menorca	Productes hortícoles	—	—	—	9	10	—		
			Operari vivers i jardins	—	—	—	—	10	—		
			Aux. perruqueria	—	—	—	—	—	11		
			Ajud. dependent comerç	—	—	—	—	—	10		
				SUMEN	0	0	0	43	60	55	
TOTAL ALUMNES				61	141	186	379	540	409		

(*)Hi ha cursos que, tot i que estaven aprovats dintre d'un curs acadèmic, s'han iniciat el mes de setembre del curs següent. S'ha mantingut l'any d'aprovació com a referència

(**) No hi figura el nombre en les fonts

(***) La durada d'aquestes accions és de dos anys. Els alumnes dels cursos 95/96 i 96/97 són els mateixos

Font: Ministerio de Educación y Cultura. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Elaboració pròpia

Taula 1. Programes de garantia social a les Balears. Evolució per anys.

Denominació i durada	Entitat promotora	Nre. al.	Especialitats i núm. alumnes per sexe	Actuació
Na Boira (13/5/96 a 12/5/98)	Ajuntament de Calvià	36	* Fuster (12H) * Soldador-Alicatador (9H-1D) * Pintors (7H-7D)	* Acabat Centre de Serveis. Magalhuf. * Acondicionament locals IFOC. Calvià.
Asil Fundació Calàbria (1/10/96 a 30/9/98)	Ajuntament de Maó	30	* Picapedrer-Restaurador (27H-3D)	* Rehabilitació edifici "Asil Fundació Calàbria".
General Luque (29/6/97 a 28/6/99)	Ajuntament d'Inca	30	* Picapedrer-Restaurador (10H) * Fuster (10H) * Mant. edificis (10H)	* Rehabilitació cobertes, façanes i finestres del conjunt d'edificis quarter General Luque.
Parc de Bellver (16/6/97 a 15/12/98)	Ajuntament de Palma	30	* Forestal (13H-7D) * Marger(10H)	* Refor. i manteniment bosc Parc Bellver. * Creació viver municipal. * Recuperació construcció pedra en sec.
Vall de Sóller (29/6/97 a 28/6/99)	Consell Insular de Mallorca	32	* Picapedrer-restaurador (24H) * Canter (8H)	* Rehabilitació oratori Santa Catalina. * Antiga Estació Telefàtica Sa Muleta en el Port de Sóller.
Vol de Pi (1/12/97 a 31/5/98)	Ajuntament de Calvià	45	* Infraestructura-Jardins (15H). * Construcció-Jardins (15H) * Viverista (3H-11D).	* Creació viver municipal. * Construcció ajardinament i manteniment passejos i zones verdes d'interés paisatgístic.
Serra de Tramuntana (18/5/1998 a 17/5/2000)	Consell Insular de Mallorca	32	* Treb.-Forestal (16H) * Canter (16H)	* Restauració antics camins de Sa Dragonera, Tossals Verds i ruta pedra seca en Serra de Tramuntana.
D'Eivissa (11/5/98 a 10/5/2000)	Ajuntament d'Eivissa	30	* Picapedrer (10H) * Canter (10H) * Conservació flora (6H-4D)	* Restauració immoble carrer Major, 5. * Empedrat Baluard S. Lucas. * Restauració Baluard Portal Nou * Creació Viver Municipal.

Font: INEM. Direcció Provincial de Balears i Escoles Taller.
Elaboració pròpia partir del quadre de referència de l'INEM Balears.

Taula 2. Escoles taller. Balears 1998.

Any	Gènere		Edats							Durada contracte				Sector d'activitat		
	Total	Homes	<19 a.	19-24	24-29	29-44	45 o +	< 6 m.	6-12 m.	12-18m.	18-24m.	24-36m.	Agrícola	Industrial	Constr.	Serveis
1994	5.285	3.108	3.248	2.011	11	13	2	4.616	615	15	8	31	35	503	390	4.357
%	58,8%	41,2%	61,46%	38,05%	0,21%	0,25%	0,04%	87,34%	11,64%	0,28%	0,15%	0,59%	0,7%	9,5%	7,4%	82,4%
1995	4.769	2.773	3.049	1.694	11	14	1	4.210	619	17	8	15	17	438	332	3.982
%	58,1%	41,9%	63,93%	35,52%	0,23%	0,29%	0,02%	88,28%	12,98%	0,36%	0,17%	0,31%	0,4%	9,2%	7,0%	83,5%
1996	5.000	2.930	3.123	1.844	18	14	1	4.457	501	21	7	14	12	532	545	3.911
%	58,6%	41,4%	62,46%	36,88%	0,36%	0,28%	0,02%	89,14%	10,02%	0,42%	0,14%	0,28%	0,2%	10,6%	10,9%	78,2%
1997	4.371	2.585	3.197	1.152	13	8	1	3.916	413	18	15	9	14	525	566	3.266
%	59,1%	40,9%	73,14%	26,36%	0,30%	0,18%	0,02%	89,59%	9,45%	0,41%	0,34%	0,21%	0,3%	12,0%	12,9%	74,7%
Contractes d'aprenentatge 1997																
%	2.221	1.266	1.358	849	8	5	1	1.889	303	11	9	9	7	258	257	1.699
	57,0%	43,0%	61,14%	38,23%	0,36%	0,23%	0,05%	85,05%	13,64%	0,50%	0,41%	0,41%	0,3%	11,6%	11,6%	76,3%
Contractes formació 1997																
%	2.150	1.319	1.839	303	5	3	0	2.027	110	7	6	0	7	267	309	1.567
	61,3%	38,7%	85,53%	14,09%	0,23%	0,14%	0,00%	94,28%	5,12%	0,33%	0,28%	0,00%	0,3%	12,4%	14,4%	72,9%

Font: INEM. Direcció Provincial de Balears
Elaboració pròpia

Taula 3. Contractes d'aprenentatge i contractes per a la formació a les Balears. Característiques i evolució per anys.